

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

TESFAY Sába

A titkolózás és a genealóghamisítás társadalmi szerepe a tigrinyáknál

Eredeti közlés/Original publication:

kézirat / Manuscript

Elektronikus közlés/Electronic publication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.786

Dátum/Date: 2014. április 7. / April 7.

Az elektronikus közlést előkészítette

/The electronic publication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

TESFAY Sába: A titkolózás és a genealóghamisítás társadalmi szerepe a tigrinyáknál, *AHU MATT*, 2014, pp. 1–11. old., No. 000.000.786,

<http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az eredeti szöveg az Afrikai Kutatási és Kiadási program elektronikus archívumában

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

Magyar Afrika-kutatás, titkolózás és föld birtoklása, titkolózás és a hatalom, terepmunka a tigrinyák körében, a genealóghamisítás szerepe a földekhez való jogban, a genealóghamisítás és a kollektív emlékezet, a tudás birtoklása, a múlt ismeretében zajlik a legitimáció, leszármazás és az ismeretek joga
African studies in Hungary, secrecy and land possession, secrecy and the power, fieldwork among the Tigrinya, the role of the genealogy in the law of

the land, genealogy and collective memory, the possession of the knowledge, knowing the past, genealogy and legitimacy, genealogy and the law of the knowledge

 AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
 ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
 TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
 SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
 COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
 writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

**A 70 ÉVES BIERNACZKY SZILÁRD
AFRIKA BARÁTSÁG KÖNYVE (MAGYARORSZÁG)
AFRICA FRIENDSHIP BOOK
OF THE 70 YEAR OLD SZILÁRD BIERNACZKY (HUNGARY)**

A TITKOLÓZÁS ÉS A GENEALÓGHAHAMISÍTÁS TÁRSADALMI SZEREPE A TIGRINYÁKNÁL

TESFAY Sába

A jelen dolgozat az eritreai tigrinya népcsoport körében gyűjtött adatokra épít, és a társadalmat jellemző genealóghahamisítás témájával foglalkozik.¹ Miután vázlatosan bemutatom az adibeli² tigrinyák genealóghai térképét (vö. P. Bohannan 1963, 105 old.), három pontban összegzem meglátásaimat, majd ezek alapján etikai kérdéseket fogalmazok meg.

A dolgozat témáját az adta, hogy terepkutatásom során a beszélgetőpartnereimtől nyert genealóghai információk számos alkalommal összeilleszthetetlennek, ellentmondásosoknak bizonyultak. Ebben természetesen szerepe lehet a felejtésnek, de talán nem az a legfontosabb tényező. A zavaros genealóghaiak a gyűjtés körülményeinek végiggondolására készíttetek.

Nem én vagyok az első, akinek szemet szúrt a magasföldi tigrinyák titkolózó természete. Az eritreai földművesek kapcsán Rossini olasz kutató 1936-ban ezt írta:

„Az abesszínek készségesen bemutatják házassági szokásaikat és szokástörvényeiket, de kerülnek a válaszadást akkor, amikor a földjükről van szó. Szándékosan félrevezető információt adnak, amit csak a tüzetes vizsgálat vagy a hosszas együttélés fedhet fel.” (Rossini 1974, 20. old.).

¹ Akkor kezdtem el foglalkozni a genealóghahamisítás problémájával, amikor elsőként találkoztam Laura Bohannan (1952): *A Genealogical Charta* c. tivekről készült tanulmányával. A cikk azzal foglalkozik, hogy a genealógha milyen mértékben van kitéve a manipulálásnak, ugyanis azt az érdekek, hatalom és földviszonyok aktualizálják.

² A kutatásomat egy a főváros közelében elhelyezkedő faluban végeztem, melyet Adi néven szerepeltettek a dolgozatban.

Úgy tapasztalta, hogy a földdel és földhasználattal kapcsolatos témákat olyan titok övezi, amit csak hosszadalmas munka árán lehet megérteni. Zempléni meglátása, miszerint a titok általános társadalmi jelenséggént fogható fel, nagyon is helytálló ebben az esetben (Zempléni 2000, 183. old.). Úgy tűnik, a tigrinyák körében tapasztalható titkolózás olyan rendszert alkot, amiben az információ birtokosai és „manipulátorai” a kiváltságos pozíciók élvezői is egyben. Tudás és státus együtt képes biztosítani hatalmukat, ami mindezedáig a földek feletti rendelkezésekben mutatkozott meg.

A magasföldi falvak mindegyike egy vagy több férfi őstől származtatja magát, akiknek számon tartott utódai többnyire más falvakban, régiókban is élnek. Végző soron minden tigrinya az ágazati elv alapján egy töről fakad, bár a falualapító ősnek felmenőit csak kivételes esetekben őrzi a hagyomány. Adiban az idős falusi férfiak 10-12 generációt tartanak számon a falu első foglalójáig, Ceggai-ig. A múltból azonban nincs tökéletes egyetértés. Az egyik történet szerint a falualapító ősnek, Ceggainak hat fia volt (női leszármazottat senki nem említett),³ akik közül három, Tööm, Szeggezza és Miridzsán a faluban élt, és leszármazottaik alkotják a falu lakosságát. A három fiú apjuk földjein egyenlően osztozkodott, és mind a mai napig ez a hármas felosztás határozza meg a családok lakóhelyét. Ami a művelésre szánt földeket illeti, Tööm és Szeggezza utódai a minor ágazatok között felosztották azokat, miközben Miridzsán földjei osztatlanok maradtak.

Arra már többféle javaslat létezik, hogy vajon a fiúk hogyan követték egymást, ki volt a legidősebb és legfiatalabb. Az idősek többsége azonban úgy véli, hogy Szeggezza volt a legfiatalabb, ugyanis az ő első találkozását Ceggai legidősebb fiával, Brookkal egy történet őrízze meg. Eszerint Brook legidősebb lévén korán elhagyta szülőfalvát, és egy szomszédos területen telepedett meg, ahol mind a mai napig az ő leszármazottai élnek. Zin falu területe ma is határos Adival. A történet szerint továbbá a két falu határának tisztázására akkor került sor, amikor Brook Adi földjére tévedt állataival, és konfliktusba keveredett Szeggezzával, aki életében akkor találkozott először fivérével. A vita a négy fiú megegyezésével zárult, ekkor született megállapodás közöttük a két falu közös határáról.

Az említett négy fivérnek volt még két testvére, akik közül az egyik egy szomszédos faluban élt és a leszármazottai ott mind a mai napig egy ágazatot alkotnak, a hatodik fivér pedig utódok nélkül halt meg.

³ Ez a tény azonban csak annyit jelent, hogy nőági rokonokat nem hajlandók elfogadni, esetenként befogadni.

A történetet és genealógiát óvatosan kell kezelnünk. Látható, hogy a falusiak, nők és férfiak egyaránt, élénken őrzik a faluban maradt három fivér emlékét, Brookot is majdhogynem mindenki megemléltette, bár a hozzá kapcsolódó történeteket már nem tudta mindenki felidézni, a másik két fivérrel azonban a legtöbben megfélekedtek, vagy név szerint már nem tudták megemléteni őket. Vagyis azok a történetek és nevek vésődtek be szilárdan a kollektív emlékezetbe, amelyeknek a falun belüli és kívüli viszonyában jelentősége lehetett. A közös határ miatt Adinak tisztáznia kellett Zinnel a jelenüket meghatározó viszonyukat, ugyanakkor a másik faluval a helyiek tudomása szerint nem volt jelentősebb vitájuk. Továbbá az a tény, hogy többnyire csak az idősebb, nagy genealógiai ismerettel rendelkező férfiak említették meg ez utóbbi rokoni kapcsolataikat, arra utal, hogy a genealógiai emlékezetet a jelenhez fűződő viszonyában kell megismernünk.

Anélkül, hogy részletesebben ismertetném a földhasználati rendszer jellemzőit, a falu ősei közti földosztások és megállapodások fenti bemutatása is elegendő arra, hogy lássuk, a föld és genealógia fontos összefonódásáról beszélhetünk. Tehát a Rossini által említett titkok nemcsak a földet, hanem a genealógiát is érintik.

E vázlatos kép alapján az alábbi három pontban összegzem meglátásaimat:

1) A kollektív emlékezet mindössze a falu alapításáig terjed, ennek ellenére egyöntetűen vallják, hogy saját lokális közösségük a tigrinyák közös őseitől származik. Bár a távoli őseket nem ismerik, az idősök részletes ismeretekkel rendelkeznek a falu belső struktúráját meghatározó múltból. Különösen fontos jelentősége van az olyan történeteknek, melyek a szomszédos falvakban élő rokoni csoportokkal való genealógiai kapcsolatot magyarázzák. Ezek a mitikus történetek őrzik a földhasználattal kapcsolatos meg egyezéseket. Azok a történetek maradnak fenn, melyeknek a mai viszonyok magyarázásában jelentősége van. Vagyis egyrészt a szomszédokkal megállapodás útján nyert határookra, illetve az elszármazottak és betelepültek genealógiájára vonatkozó információk.

A múltnak elsődlegesen azok az aspektusai maradnak fenn a kollektív emlékezetben, melyek illeszkednek a jelen valamely vonatkozási keretei közé (Assmann idézi Halbwachst 1999, 37. old.). Vagyis kapaszkodók segítik az emlékezést, mely nélkül az események árama nem kap értelmet. A tigrinya ágazati rendszerben a férfi ősök neveinek megőrzése valójában a ma létező csoportok határait jelöli ki. A genealógia nem egyszerűen a tényszerű

múlt követése, hanem a mondákhoz és mítoszokhoz hasonlóan egy „szimbolikus alakzat” is (Assmann 1999, 53. old.), annyiban, amennyiben ismerete a jelenben élő csoport tagjai számára számos szerteágazó jelentéssel bír. Szimbolikus jelentőségét pedig a kultúra – Assmann szóhasználatával élve – „konnektív struktúrájából” (1999, 29–46. old.) nyeri, mely összefűzi egyrészt az egyént kortársaival, másrészt a tegnapot a jelennel.

A kulturális emlékezés másik aspektusa, hogy a „tényszerű múltat emlékezetes múlttá és így mítosszá alakítja” (Assmann 1999, 53. old.). Ezáltal a múltat úgy kapcsolja a jelenhez, hogy az a fennálló rend legitimációját is szolgálja. A fent ismertetett történet és genealógiák a jelen fennálló viszonyaira szolgál magyarázattal. Rendet teremt, és elejét veszi a konfliktusoknak, hiszen e mítoszok őrzői maguk az érintettek, akiknek valóságát megalotják.

Malinowski a mítoszok kultúrához és társadalomhoz való viszonyát hangsúlyozza, szemben azok tartalmával, ezáltal kartaként utal rá. Ugyanezt a szerepet Laura Bohannon a tiveknél a csoport genealógiájának tulajdonítja (L. Bohannon 1952, 314–315. old.). Egy olyan társadalomban, melyben a viszonyokat és pozíciókat a genealógia magyarázza, e két szféra között dialektikus kapcsolatot vélhetünk felfedezni. Tehát alkalmasint éppen a pozíció ismerteti el a genealógia egy bizonyos verzióját. A rendszer fennmaradását tehát a jelen viszonyaihoz alkalmazkodni képes karta biztosítja. Ha a szóban őrzött genealógiák helyét átveszi az írott irodalom, az egész rendszer veszíthet összefonódásából. Legfőképpen pedig az idők tekintélye szenvedhet csorbát.

2) A genealógia ismerete többnyire nem az önmagáért való tudásszerzés következménye, hanem a közösség érdekeit szolgálja. (vö. L. Bohannon 1952, 303. old.) Az ismeretek és kollektívemlékezet pedig nagyrészt tekintélyes korú és státusú férfiak gondjaira vannak bízva, akik aktívan részt vesznek a falusi viták rendezésében. Egyik legfontosabb beszélgetőpartnerem egy 86 éves férfi volt, aki már 20 éve nem élt Adiban. Leggyakrabban hozzá irányítottam kérdéseimmel. Befolyásos szerep csak azoknak jár ki, akik *dekki bat*-ok, vagyis a genealógia alapján Ceggai férfiági leszármazottai, ugyanis a nőági leszármazottak, vagy egyéb, újonnan betelepültek és muzulmánok nem rendelkeztek a *dekki bat*-okhoz mérhető jogokkal, különösen nem a földhasználat kapcsán.

A hatalmat a történelem bizonyos verziója biztosítja számukra (Richards 1960, 175–176. old.). Az információ és tudás birtokosai és manipulátorai tehát a hatalom letéteményesei.

3) A genealógia a földviszonyokat magyarázza. A hagyomány úgy tartja, hogy Ceggai három fia örökölte apja földjeit, és mindegyik a számára kijelölt területet művelhette. Utódaik viszont már közösen birtokolták apjuk után a földet, és a férfi patrilineáris leszármazottai között 3, illetve 7 évenként újraosztottak minden földterületet, ilyenkor kaphattak az újonnan megházasodtak is területet művelésre. Ily módon kialakult, hogy egy agnatikus rokoni csoport egy közös területet birtokol, vagyis egy területhez egy rokoni csoportot lehet hozzárendelni. Mind a területre, mind a rokoni csoportra továbbá az „enda” szó használatos. Ennek a rendszernek az előírásai nem engedték meg, hogy olyan férfi is földhöz jusson, aki nem az agnatikus csoport tagja, ugyanakkor ez a gyakorlatban számos alkalommal előfordult. Ilyenkor a kérelmező egyén kapcsolata, viszonyai a meghatározóak, illetve az, hogy képes-e maga mellé állítani a csoport befolyásos férfijait. Ezek a férfiak vagy leszármazottaik pedig a későbbiekben teljes jogú tagjai lehetnek a csoportnak, különösen, ha erre adottságai is feljogosítják. Tehát idővel az agnatikus csoport földjére beengedett férfi a csoport tagjainak fivére vagy nagybátyja lesz, holott genealógiája ezt nem támasztaná alá.

A szomszédos földeket művelő férfiak a területiség meghatározó elve alapján rokonokként, esetenként egymás fivéreiként tartják egymást számon, még ha a testvéri viszony nem is igazolható. Ezeknek a háttéréről általában tudnak az érintettek, de ritkán említik meg. Minden interjúmban megkértem a beszélgetőpartneremet, hogy sorolja fel őseit. Ilyenkor általában nem említették meg azt, ha apjuk vagy nagyapjuk után befogadottak voltak azon a területen. Vagyis befogadott ősük után magyarázat nélkül ágazatának őseit sorolták fel. Tehát a közös földbirtoklás, illetve a közös érdek elve a leszármazási elvet felülírja.

Az említett gyakorlathoz képest kivételt képezett az, ha muzulmán kapott földet egy ágazat földjéből, ugyanis ilyenkor őt és családját továbbra sem tekintették a rokoni csoport tagjának.

Ezt Sahlins a törzsi társadalmak egyik jellemzőjeként határozza meg:

„A csoport nem feltétlenül felel meg gyakorlatilag is annak, amilyennek elméletileg lennie kell. Az egyének kénytelenek maguk is az elv fölé emelkedni: az otthoni földszíke arra indíthat egy férfit, hogy felesége falujában telepedjen le, miáltal a gyerekek az anyjuk apai ágazatát fogadják el sajátjuknak. Vagy egy nő leszármazottai például mint egy oldalág tagjai nyernek besorolást apai ágazatukba. Idővel a tisztátalan származás feledésbe merülhet, s az ágazat genealógiáját a patrilinearitás dogmájának megfelelően meghamisítják. A nagyobb leszármazási csoportok e képessége, hogy felülemelkedjenek belső ellentmondásaikon, jó ok arra, hogy a törzsi rokonsági rendszert felülről lefelé haladva írjuk le” (Sahlins 1973, XX. old.)

Ma a föld állami tulajdont képez, és a földhöz jutás jogai a kormány által rögzített kritériumrendszert követnek. Tehát a csoporthoz való tartozás és a földhasználati jogok kapcsolata gyengült, de az előbbi még mindig jelentősen meghatározza a helyiek kapcsolatrendszerét.

Nagyapám, aki anyai nagyapja házában nevelkedett, anyai ágon jutott földhöz és lakóhelyhez a faluban, és gyermekei már teljes jogú férfiaként léphettek a faluban a felnőtt korba. Azóta mind elhagyták Adit, a fővárosban élők azonban továbbra is részt vesznek a falu életében, jelen vannak a jelentősebb gyűléseken, és kikérik véleményüket. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy befolyásos szerepet vívtak ki maguknak városon, ezért a rokoni kapcsolataikra hivatkozva gyakorta kérik a segítségüket. Ennek alapján válik igazolhatóvá feltételezésem, miszerint az egyéni teljesítmény és eredmény, illetve a politikai érdekek alapján a közösség hajlandó megfedkezni a zavaros genealógiai múlttól, és annak csak a norma szerint elfogadható változatát megőrizni.

Az említett három pont mind hozzájárul ahhoz, hogy a genealógiának az időtől, csoportérdekektől, egyéni érdekektől és emlékezettől függően több változatát őrizze a közösség.

A genealóghamisítás a szűkös források feletti ellenőrzésért és a politikai tekintélyért folytatott harc egyik eszköze. Domináns érdekcsoportok manipulálhatják, elhallgathatják, kinyilatkoztathatják mások genealógiáját, és ezzel képesek befolyásolni a falu politikai és társadalmi kapcsolatait.

Az előbbieket elfogadásával feltételezhetjük, hogy ha már nincsen szerepe a genealógiának a földjogok megszerzésében, akkor a genealógia őrzése/hamisítása is elveszíti jelentőségét. Úgy tűnik, hogy Ceggai és három fia megkérdőjelezhetetlen helyet kaptak a lokális emlékezetben, és ha Ceggai őseit kívántam megismerni, akkor az írott irodalomhoz irányítottak. A lejegyzett szöveg és a falu őseinek kora egy olyan régmúlt korszakot jelöl, ami már nincs jelentőséggel a helyiek életére, azon változtatni már nem lehet. A szokásjog ráadásul kimondta, hogy egy egyén csak akkor számíthatott arra, hogy földet kapjon egy távoli rokona falvában, ha eredetét nem több mint 7 őson keresztül vissza tudta vezetni arra a falura vezetni. A genealógia tehát nem biológiai, hanem társadalmi tény, és csak akkor képes megváltoztathatatlan formát ölteni, ha kellőképpen eltávolodott a jelentőtől. A mai hivatalosan rendezett földviták során még mindig a genealógia szolgál magyarázatul, ugyanakkor nem felejtethetjük el azt, hogy a mai idők generációja még egy olyan korszakban nőtt föl, amelyben a genealógiáknak meghatározó jelentősége volt.

A fentiek ismeretében kutatóként bizonyos etikai szempontokat kellett figyelembe vennem. Az alábbi esetek ennek fontosságát illusztrálják:

Már több hónapja jártam a falut, és kérdezősködtem genealógiáról, földhasználatról, amikor egy alkalommal egy idős beszélgetőpartnerem azt mondta, hogy ne foglalkozzak ilyen kérdésekkel, főleg ne azzal, hogy ki kinek a fia és leszármazottja, hiszen elég, ha azt tudom, hogy milyen fő- és minor ágazatok vannak a faluban. Azzal, hogy az ágazatok részletesebb genealógiáját akarom megtudni, olyan dolgokba avatkozom bele, amik már régóta eltemetett titkok. Viszályt szíthatok, amire nincsen szükség.

Más alkalommal egy idős beszélgetőpartnerem miután lediktálta a falu őseinek neveit, és hozzáfűzte azt is, hogy kik azok, akiknek genealógiája nem vezethető vissza a falualapító ősig, arra kért, hogy tüntessem el az írásos dokumentumokat.

Mások meg egyáltalán meg sem említették a részleteket, vagyis inkább az elhallgatás mellett döntöttek.

Olyan közegben kutattam, ahol a kutatási témám érdekeket sérthet, kérdéseim eltemetett titkokat feszegethetnek, melyek sorsa egyébként a teljes feledés. Egyedül a titkok ismerői dönthetnek úgy, hogy elhallgatnak vagy feltárnak-e kényes információkat, vagyis rajtuk áll, hogy mit ítélnek felejtésre valónak. A külföldön élő rokonok ajándékai épp ezt a felejtést képesek meggátolni, ugyanis a nevük rendszeres említése életben tartja emléküket, még a fiatalabb generációk körében is.

Ezzel szemben az írott szöveg rögzíti a jelen viszonyainak éppen aktuális helyzetét. Számos kutató tett kísérletet a tigrinya genealógia lejegyzésére (lásd Polera 2002), amit az én beszélgetőpartnereim is megemlítettek, ha a falut közvetlenül nem érintő ősök iránt érdeklődtem. Tehát milyen etikai elbírálás alá esik az, ha a kutató csupán a rögzítés szándékával leírja és a helyiek számára is elérhetővé teszi genealógiai múltjukat, melyre aztán ugyanők saját vitáikban vonatkoztatásként utalhatnak? Nem-e éppen a múlt egy verziójának kanonizálása történik ilyenkor?

Családomnak köszönhetően bepillantásom lehetett egy rokoni csoport múltjának rejtelseibe, féltetvérek és befogadottak történeteibe. Olyan információk birtokosa lehettem, amit nem rokonként talán meg sem ismerhetek. Egy titok letéteményesének lenni azt is jelenti, hogy közösséget vállalunk azokkal, akik ugyanazon ismereteken osztozkodnak.

Egy rokoni csoport tagjainak érdekei szorosan összefonódnak. Az információ egyike azoknak az áramló entitásoknak, melyek éltetik a rokoni és egyéb kapcsolatokat. A bürokráciában, üzleti életben a rokonok segítsége kiaknázható. A rokonság olyan kötelékeket teremt a tagok között, ami mentén az általánosított reciprocitás egyfajta „kiterjesztett” formája megvalósulhat.

Lehetővé teszi, hogy a segítségnyújtás és viszonzás időben és térben egészen eltávolodjon egymástól annak köszönhetően, hogy a rokoni kötelékek nem csak a saját, hanem őseink életében is összekötöttek bennünket. Egy idős falusi férfi azért sietett a segítségemre, mert édesapám annak idején jó barátja volt az iskolában. Egy másik pedig örömmel idézte fel azokat a sonkaszeleteket, melyeket nagyapám a munkahelyéről hazahozott, és megosztott vele. Ezek az emlékek évtizedekkel később lehetővé tették számomra, hogy az említett helyiek bizalmát élvezzem.

Az információk áramlása tehát elválaszthatatlan a rokoni és másfajta társadalmi kapcsolatoktól, emiatt politikai érdekek vezérlik. Sorsuk, hogy rejtve maradjanak mások előtt, vagy mindenki számára elérhetőek legyenek, az aktuális viszonyok és érdekek függvénye. A genealógiai tudás egész rokoni csoportok viszonyát határozza meg, éppen ezért társadalmi értéke nagyon jelentős. Az ősök neveinek lejegyzése azt eredményezheti, hogy a tudás elválik hordozójától, társadalmilag magas értéke elveszik, és pusztá történelemmé válik.

Felhasznált irodalom

ASSMANN, Jan

1999 *A kulturális emlékezet*. Budapest: Atlantisz Könyvkiadó.

BOHANNAN, Laura

1952 A Genealogical Charter, *Africa: Journal of the International Africa Institute*, 22, 4, pp 301–315. old.

BOHANNAN, Paul

1963 „'Land', 'Tenure' and Land-Tenure”, in: BIEBUYCK, Daniel ed.: *African Agrarian Systems*, Oxford, Oxford University Press, pp 101–115. old.

POLERA, Alberto

2002 *The Native Peoples of Eritrea*, New Jersey, Red Sea Press.

RICHARDS, Audrey

1960 „Social Mechanisms for the Transfer of Political Rights in Some African Tribes”, *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland (JRAI)*, 90, 2, pp 175–190 old.

ROSSINI, Conti

1974 „The Indigenous Regime of Immovable Property in Ethiopia and Means of Ascertaining Ownership”, in: BRUCE, John ed.: *Translations from the Italian of Material Concerning Land Tenure in Northern Ethiopia*, pp 20–28. old.

SAHLINS, Marshall

1973 Törzsek, in: SERVICE, E. R. – SAHLINS, M. D. – WOLF, E. R.: *Vadászok, törzsek, parasztok*, Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 135–315. old.

ZEMPLÉNI András

2000 Hallgatni tudni. A titokról és az etnológus mások életébe való betolakodásáról, *Tabula*, 3, 2, pp 181–215 old.